

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków, dnia 30 listopada 1933 r.

TREŚĆ:

Pozycja:	Str.
181. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o organizacji gimnazjów państwowych	466
182. Współpraca władz szkolnych z Organami Ochrony Przyrody	479
183. Pieczęcie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych . .	480
184. Biurowość w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, zakładach kształcenia nauczycieli i szkołach zawodowych	482
185. Skrócona służba wojskowa uczniów	482
186. Kurs alkoholologii dla nauczycielstwa	484
187. Wyjaśnienia do zarządzenia o taksach i opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli . .	485
188. Prace ministerjalnych instruktorów	487
189. Inwentarz szkolny	491
190. Wypłacanie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe nauczycielom uzupełniającym etat w innej szkole	491
191. Konkursy	492
192. Komunikaty	493
193. DZIAŁ NIEURZĘDOWY:	
Sprawozdanie z konferencji rejonowej, odbytej w ognisku metodycznym w państwowym gimnazjum IV. im. H. Sienkiewicza w Krakowie dnia 9. X. 1933 r.	501

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 31 października 1933 r. (Nr. I-Pr. 3776/33).

o organizacji gimnazjów państwowych.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustala się organizację gimnazjów państwowych według załączonego statutu.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Sposób i termin przekształcania dotychczasowej organizacji określa osobno zarządzenia. W miarę wprowadzania nowej organizacji tracą moc przepisy sprzeczne z załączonym statutem.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) **J. Jędrzejewicz.**

Załącznik do rozporządzenia Ministra W. R. i O. P.
z dnia 31 października 1933 r. (Nr. I. Pr. 3776/33).

STATUT GIMNAZJUM PAŃSTWOWEGO.

I. ZADANIA GIMNAZJUM.

§ 1. Gimnazjum ma na celu danie młodzieży takiego wychowania i ogólnego wykształcenia, które umożliwiałyby jej:

- a) pełnienie w życiu zorganizowanego w ramach państwowych społeczeństwa funkcji, wymagających ogólnego wykształcenia średniego.
- b) dalsze kształcenie się na poziomie licealnym.

§ 2. Zadania powyższe gimnazjum spełnia przez:

- a) program i organizację nauczania,
- b) program i organizację pracy wychowawczej.

§ 3. Gimnazjum współdziała nadto z innymi czynnikami społecznymi nad podnoszeniem poziomu życia kulturalnego, nad utrzymaniem i pomnżaniem kulturalnego dorobku regionu, w którym gimnazjum się znajduje.

II. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACYJNE.

§ 4. Gimnazjum jest niższym stopniem szkoły średniej ogólnokształcącej i stanowi zamkniętą w sobie całość.

§ 5. Pod względem programowym gimnazjum jest w zasadzie jednolite i obejmuje naukę języka łacińskiego. Mogą być jednak tworzone również gimnazja bez nauki języka łacińskiego, lecz tylko w miejscowościach, posiadających już gimnazja z nauką języka łacińskiego.

§ 6. Gimnazjum z nauką języka łacińskiego i gimnazjum bez nauki języka łacińskiego mogą być organizowane:

bądź oddzielnie,

bądź łącznie z sobą,

bądź każde z nich łącznie z liceum,

bądź łącznie z sobą i z liceum.

§ 7. Gimnazjum jest męskie, żeńskie lub koedukacyjne. Gimnazjum koedukacyjne może być utworzone w miejscowości, w której:

a) niema żeńskiej szkoły średniej, lub też

b) są specjalnie sprzyjające potemu warunki.

§ 8. Na czele gimnazjum męskiego stoi dyrektor, żeńskiego z reguły przełożona, koedukacyjnego zaś dyrektor lub przełożona.

W niniejszym statucie przez dyrektora rozumie się także i przełożoną.

§ 9. Gimnazjum składa się z czterech kolejno po sobie następujących klas, każda o kursie jednorocznym.

§ 10. Klasa składa się z uczniów, którzy uczą się w danym roku szkolnym wszystkich przedmiotów obowiązkowych według jednego wspólnego programu.

§ 11. Przy większej liczbie uczniów klasa dzieli się na oddziały. Liczba uczniów w klasie, której nie podzielono na oddziały, względnie liczba uczniów w oddziale nie powinna przekraczać 45.

§ 12. Gimnazjum winno mieć zasadniczo 8 oddziałów, liczba ich jednak może być podwyższona do 12. W szczególnych przypadkach liczba oddziałów w jednym gimnazjum może być mniejsza niż 8, nie mniejsza jednak niż 4

W przypadku złączenia 2 zakładów pod jednym kierownictwem (§ 6) ogólna liczba oddziałów nie może przekraczać 12.

W okresie przejściowym, t. j. w okresie wprowadzania w życie ustawy ustrojowej, liczba oddziałów pod jednym kierownictwem może w przypadkach wyjątkowych dochodzić do 16.

§ 13. Liczba nauczycieli własnych, t. j. nauczycieli, którzy zarówno liczbą godzin, jak swą pracą związani są przedewszystkiem z daną szkołą, nie może być mniejsza, nie licząc dyrektora, od liczby oddziałów w tem gimnazjum.

III. CZAS NAUKI.

§ 14. Kurs nauki w gimnazjum trwa 4 lata.

§ 15. Rok szkolny składa się z dni, przeznaczonych na naukę, których liczba wynosić musi conajmniej 205, oraz z dni wolnych od nauki z tytułu niedziel, świąt religijnych i państwowych, feryj szkolnych oraz innych przypadków uzasadnionej nieczynności szkoły. Rok szkolny dzieli się na półrocza szkolne, obejmujące po dwa okresy szkolne, oraz na odpowiadające ferie.

§ 16. Czas trwania nauki w szkole wynosi dla ucznia:

- a) w ciągu tygodnia 30 do 32 godzin lekcyjnych z przedmiotów obowiązkowych, zaś z przedmiotów nadobowiązkowych najwyżej 4 godziny lekcyjne,
- b) w ciągu dnia dla przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych łącznie nie więcej, niż 6 godzin lekcyjnych.

§ 17. Nauka szkolna odbywa się dla każdej klasy w ciągu 6 dni tygodnia w godzinach porannych, natomiast gry i zabawy ruchowe odbywać się będą z reguły w godzinach popołudniowych, w wymiarze nie większym, niż 2 godziny tygodniowo dla każdego ucznia.

Nauka przedmiotów nadobowiązkowych, o ile na to warunki miejscowe pozwalają, może odbywać się popołudniu.

§ 18. Godzina lekcyjna trwa 45 minut. Pauzy nie mogą być krótsze niż 10-minutowe, przytem przynajmniej jedna pauza winna być dłuższa.

W przypadkach, przewidzianych programem nauki, jednostka lekcyjna może trwać 90 minut bez przerwy.

IV. DYREKTOR, NAUCZYCIELE, RADA PEDAGOGICZNA.

§ 19. Dyrektor stoi na czele gimnazjum i reprezentuje je nazewnątrz. Jest on kierownikiem całego życia szkolnego, bezpośrednim przełożonym wszystkich osób, pracujących w gimnazjum, doradcą nauczycieli oraz głównym wychowawcą młodzieży.

Dyrektor organizuje pracę wychowawczą i dydaktyczną, kieruje nią, czuwa nad jej harmonizowaniem i planowem wykonaniem, nadto sam uczy; prócz tego zarządza sprawami administracyjno-gospodarczymi gimnazjum.

Dyrektor jest odpowiedzialny za organizację powierzonej mu szkoły, za wychowawczy i dydaktyczny jej stan i rozwój, za kierunek wychowawczy, poziom nauki, prawidłowy bieg życia szkolnego, za wykonanie przepisów i poleceń władz szkolnych oraz za administracyjno-gospodarczy stan gimnazjum.

§ 20. Nauczyciel wychowuje i uczy uczniów powierzonych jego opiece.

W tym celu poznaje ich oraz stara się poznać warunki ich życia i pracy w szkole i w domu.

Jako członek grona nauczycielskiego nauczyciel dba o dobro i honor gimnazjum, współdziała w wytwarzaniu harmonijnej atmosfery i przyczynia się w zakresie swojej pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz powierzonych mu przez dyrektora funkcji administracyjno-gospodarczych do należytego biegu życia szkolnego.

Nauczyciel jest odpowiedzialny za stosowane przez siebie metody nauczania i wychowania, za realizowanie właściwego kierunku wychowawczego oraz za wyniki nauki w przedmiotach, których uczy, a nadto za stan administracyjno-gospodarczy powierzonego sobie działu pracy.

Jako członek Rady Pedagogicznej nauczyciel ma obowiązek brania żywego i czynnego udziału w pracach Rady oraz realizowania w poręczonym sobie zakresie jej uchwał.

Nauczyciel ma obowiązek przygotowywania się do swej pracy dydaktycznej i wychowawczej i utrzymywania jej na poziomie, odpowiadającym współczesnemu stanowi wiedzy i doświadczenia, przez stałe kształcenie się.

Nauczyciel, uczący religii, winien szczególnie troszczyć się o pogłębienie życia religijnego swych uczniów.

§ 21. Opiekun klasowy (§ 54) poznaje uczniów swej klasy, warunki ich życia i pracy w szkole i w domu, wywiera wpływ wychowawczy, czuwa nad przebiegiem pracy w szkole jak również nad wymiarem i rozkładem pracy domowej uczniów oraz nad życiem zbiorowym swej klasy, koordynuje poczynania innych nauczycieli na jej terenie, utrzymuje stały i żywy kontakt z rodzicami i opiekunami uczniów oraz wykonywa czynności administracyjno-kancelaryjne, związane z jego pracą jako opiekuna.

Opiekun klasowy jest szczególnie odpowiedzialny za realizowanie na terenie swej klasy właściwego kierunku wychowawczego oraz za stan wychowawczy tej klasy.

§ 22. Lekarz szkolny czuwa nad zdrowiem i rozwojem fizycznym uczniów, troszczy się o stan higieniczny szkoły; współdziała w pracach wychowawczych z dyrektorem i nauczycielami, stara się o właściwe wyzyskanie środków, zmierzających do podniesienia stanu zdrowotnego i rozwoju fizycznego uczniów, oraz stanu higienicznego szkoły.

Tam, gdzie jest psycholog szkolny, bada on rozwój psychiczny uczniów oraz współdziała w sprawach wychowania i nauczania z dyrektorem i nauczycielami.

§ 23. Dyrektor, nauczyciele, lekarz szkolny (a tam, gdzie jest, i psy-

cholog szkolny) tworzą Radę Pedagogiczną gimnazjum, która jest organem stałym wewnętrznego życia szkolnego.

Rada Pedagogiczna obraduje bądź w składzie pełnym, bądź też w zespołach klasowych. Osobne przepisy wskażą, w jakim zakresie zespoły klasowe będą posiadały uprawnienia pełnej Rady Pedagogicznej.

Uchwały Rady mają charakter bądź opiniodawczy, bądź decydujący.

§ 24. Rada Pedagogiczna pomaga dyrektorowi w pracy nad podniesieniem poziomu wychowawczego i naukowego gimnazjum, omawia i opracowuje ważniejsze sprawy, związane z całokształtem życia szkolnego, w szczególności zaś ma obowiązek:

- a) wyrabiania sobie opinii o poszczególnych uczniach, o stanie poszczególnych klas (oddziałów) i całej szkoły pod względem wychowawczym i naukowym,
- b) omawiania i opracowywania sposobu i środków podnoszenia poziomu wychowania i nauczania,
- c) opracowywania projektu planu pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Rada Pedagogiczna decyduje w sprawach przekazanych jej do decyzji przez osobne przepisy.

Przewodniczącym Rady Pedagogicznej jest dyrektor. Dyrektorowi przysługuje prawo zawieszenia uchwał Rady, które uzna za niezgodne z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

Dla opracowywania specjalnych zagadnień mogą być tworzone z pośród członków Rady bądź przez dyrektora, bądź przez samą Radę specjalne komisje.

V. PROGRAM, METODY I ORGANIZACJA NAUCZANIA.

§ 25. Program gimnazjum opiera się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej.

§ 26. Program gimnazjum winien zapewnić głębsze i obszerniejsze, niż w szkole powszechnej, poznanie kultury Polski, z uwzględnieniem związku z życiem praktycznym i gospodarczym, oraz systematyczne wprowadzenie w kulturę ogólnoludzką w łączności z Polską.

§ 27. Przedmioty nauki w gimnazjum są obowiązkowe i nadobowiązkowe. Możliwość wprowadzenia przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych innych, niż wymienione w §§ 28 i 30, określają osobne przepisy.

§ 28. W gimnazjum z nauką języka łacińskiego są następujące przedmioty:

- a) obowiązkowe: religja, język polski, język łaciński, jeden z języków

obcych nowożytnych, historia, geografia, przyroda, fizyka i chemia, matematyka, zajęcia praktyczne, ćwiczenia cielesne;

b) nadobowiązkowe: drugi język obcy nowożytny, rysunek, śpiew.

Przez drugi język obcy nowożytny należy rozumieć przede wszystkim język jednego z państw ościennych.

§ 29. Nauczanie drugiego języka obcego nowożytnego ma na celu praktyczną jego znajomość i powinno się rozpoczynać nie wcześniej, niż w II-em półroczu klasy II-ej.

§ 30. W gimnazjum bez nauki języka łacińskiego przedmioty obowiązkowe i nadobowiązkowe są te same, co w gimnazjum z nauką języka łacińskiego (z wyjątkiem łaciny). Zamiast nauki języka łacińskiego wzmacnia się naukę języka polskiego, języka obcego nowożytnego oraz zajęcia praktyczne.

§ 31. Uczeń może się uczyć jednego przedmiotu nadobowiązkowego, a tylko wyjątkowo dwóch. Przedmiot nadobowiązkowy, który uczeń wybrał, staje się dla niego zasadniczo obowiązkowym na przeciąg całego roku szkolnego.

§ 32. Zakres materiału i plan godzin dla przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych określa program.

§ 33. Nauczanie w gimnazjum winno opierać się przede wszystkim na pracy w szkole. Praca domowa ucznia uzupełnia ją i służy w szczególności do utrwalania i stosowania wiadomości nabytych podczas pracy w szkole oraz do samodzielnego opracowywania nowych dostępnych tematów.

Praca domowa, związana z przygotowaniem lekcyj, winna być tak normowana, aby nie obciążała ucznia w dwóch klasach niższych ponad 2 godziny, w dwóch zaś klasach wyższych ponad 2½ godziny dziennie.

§ 34. Nauczanie winno być dostosowane do wieku i rozwoju uczniów oraz zapewnić:

- a) osiągnięcie przepisanych programem wyników nauki,
- b) możliwie pełny rozwój uzdolnień uczniów,
- c) zaprawianie uczniów do samodzielności i systematyczności w pracy oraz stosowania nabytych wiadomości w życiu praktycznym.

§ 35. Metody nauczania, przyjęte w gimnazjum, winny uwzględniać w należytej mierze rolę:

- a) nauczyciela,
- b) podręcznika i środków pomocniczych,
- c) urzędzeń szkolnych,
- d) samodzielnej pracy ucznia.

§ 36. Nauczyciel uczy, organizuje i kieruje pracą całej klasy (ze-

społu, grupy — § 41) i poszczególnych uczniów nietylko szkolną, ale i domową, bada postępy i sprawdza wyniki pracy.

§ 37. Podręcznik służy do porządkowania, utrwalania, a także zdobywania wiadomości i sprawności oraz do orjentowania się ucznia w całości materiału. Środki pomocnicze, zależnie od przedmiotu, w którym są stosowane, służą w stosunku do poszczególnych zagadnień kursu nauki tym samym celom, co i podręcznik.

§ 38. Urządzenia szkolne np. pracownie, biblioteki, ogród, sala gimnastyczna i t. p. winny umożliwiać stosowanie metod pracy, właściwych dla danego przedmiotu.

§ 39. Samodzielna praca ucznia winna polegać na braniu żywego i czynnego udziału w całej pracy w szkole i w domu, a zwłaszcza na opracowywaniu bądź omawianych już przez nauczyciela tematów, bądź też dostępnych nowych — przez umiejętne korzystanie z podręczników, środków pomocniczych i urządzeń szkolnych, a przedewszystkiem z pracowni.

§ 40. Żadna metoda nie może być uznana za wyłącznie obowiązującą przy nauczaniu danego przedmiotu.

Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem winni troszczyć się o dobór metod i zdobycie środków pomocniczych, czyniących zadość postulatom, wskazanym wyżej w §§ 33—39, a odpowiadających warunkom i możliwościom gimnazjum.

§ 41. Każda klasa gimnazjum względnie oddział pobiera naukę osobno. Jednakże przy nauczaniu pewnych przedmiotów (np. ćwiczeń cielesnych) mogą być tworzone tam, gdzie to będzie możliwe ze względów programowych, zespoły z uczniów różnych klas względnie oddziałów, przytem liczba uczniów w zespole nie powinna przekraczać 45.

Przy nauczaniu zaś niektórych przedmiotów, np. fizyki i chemii, przyrody i t. p., wymagających prowadzenia zajęć uczniów w pracowniach, klasę (oddział), liczącą nie mniej niż 30 uczniów, dzieli się na dwie grupy.

§ 42. Nauczanie przedmiotów nadobowiązkowych może być prowadzone dla grupy lub zespołu, nie mniejszego w zasadzie niż 15 uczniów.

VI. PROGRAM I ORGANIZACJA PRACY WYCHOWAWCZEJ.

§ 43. Program wychowania winien, zgodnie z funkcją społeczno-państwową gimnazjum i w sposób dostosowany do wieku i rozwoju młodzieży, zapewnić jej wychowanie na świadomych swych obowiązków, twórczych obywateli Rzeczypospolitej, a w związku z tem dać możliwie najwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne oraz najlepsze przygotowanie do życia.

§ 44. Organizacja wychowania winna uwzględniać ściśle koordynację wszystkich dziedzin wychowania, jak również wszystkich czynników w. półdziałających w pracy wychowawczej pod kierunkiem dyrektora.

§ 45. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim, czuwając nad wytworzeniem odpowiedniej atmosfery wychowawczej, realizują program wychowania przez:

- a) bezpośredni swój wpływ na uczniów w szkole i poza szkołą,
- b) nauczanie,
- c) dopomaganie uczniom do samowychowywania się,
- d) organizowanie życia zbiorowego uczniów,
- e) organizowanie współdziałania domu i szkoły w akcji wychowawczej.

Oddziaływanie wychowawcze winno nadto obejmować wyzyskiwanie dodatnich wpływów środowiska pozaszkolnego a przeciwdziałanie wpływom ujemnym.

§ 46. Dyrektor i nauczyciele wywierają bezpośredni wpływ na uczniów przez własną osobowość, życzliwy i opiekuńczy stosunek do uczniów oraz czynny swój udział w życiu zbiorowym młodzieży.

§ 47. Wartości wychowawcze w nauczaniu winny być osiągnięte przedewszystkiem przez:

- a) dobór i wyzyskanie treści,
- b) zgodną z charakterem przedmiotu organizację nauki,
- c) zamiłowanie nauczyciela do przedmiotu,
- d) wyrabianie w uczniu samodzielności, aktywności, systematyczności i rzetelnego stosunku do pracy.

§ 48. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim, dopomagając uczniom do samowychowywania się, winni uwzględniać potrzeby i indywidualne różnice poszczególnych uczniów, zwłaszcza trudniejszych do prowadzenia.

§ 49. Przez życie zbiorowe młodzież winna zaprawić się do czynnego udziału w pracy zbiorowej oraz osiągnąć zrozumienie swych obowiązków. Życie zbiorowe młodzieży może być ujmowane jedynie w takie formy organizacyjne, które najlepiej odpowiadają jej dążeniom i potrzebom oraz zamierzeniom szkoły.

Znajduje ono swój wyraz przedewszystkiem w życiu klasy, jako grupy społecznej, a także:

- a) w organizacjach klasowych i międzyklasowych, które mogą powstawać i rozwijać swoją działalność jedynie za zgodą i pod opieką szkoły,
- b) w organizacjach międzyszkolnych, dopuszczonych przez władze

szkolne, a mających w danem gimnazjum swe koła lub też członków wśród jego uczniów.

§ 50. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem wnikają w treść życia i działalność wszystkich organizacyj uczniowskich i opiekują się nimi, przytem w stosunku do organizacyj klasowych opiekę tę spełnia przede wszystkim opiekun klasowy, a gdy chodzi o kółka o charakterze specjalnym (np. naukowe, krajoznawcze i t. p.) — ewentualnie inny nauczyciel, w stosunku zaś do każdej innej organizacji — nauczyciel wyznaczony na jej opiekuna.

Nadto dyrektor ma obowiązek wnikania w pracę wszystkich organizacyj, do których należą uczniowie gimnazjum.

§ 51. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem czuwają nad tem, aby poszczególni uczniowie przyzwyczajali się do pracy intensywnej i nie rozpraszali się przez branie udziału w zbyt wielu organizacjach.

§ 52. Współdziałanie szkoły i domu w akcji wychowawczej polega przede wszystkim na:

zapoznaniu rodziców z pracą i dążeniami szkoły, wzajemnem informowaniu się o pracy i warunkach życia ucznia,
oraz czynnej współpracy rodziców ze szkołą.

Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem mają obowiązek roztożenia szczególnej opieki nad warunkami życia tych uczniów, którzy mieszkają nie w domu, lecz na stancjach, w bursach i internatach, nad uczniami, pozostającymi w trudnych warunkach życiowych oraz nad uczniami, dojeżdżającymi do szkoły.

§ 53. W akcji wychowawczej szkoły winni brać udział wszyscy nauczyciele. Każdy nauczyciel jest wychowawcą, szczególnie zaś obowiązki wychowawcze ciążyą na dyrektorze, opiekunach klasowych i opiekunach organizacyj uczniowskich.

§ 54. Każda klasa (oddział) ma swego opiekuna klasowego lub opiekunkę klasową.

W gimnazjach męskich opiekunami klasowymi są nauczyciele, w gimnazjach żeńskich — nauczycielki.

§ 55. Opiekunami klasowymi powinni być przede wszystkim własni nauczyciele (§ 12), mający szczególne uzdolnienia wychowawcze.

§ 56. W danej klasie (oddziale) opiekunem klasowym winien być jeden z pośród nauczycieli, uczących w tej klasie (oddziale); w wyjątkowych przypadkach mogą być czynione odstępstwa od tej zasady.

§ 57. O ile na czele gimnazjum koedukacyjnego lub żeńskiego stoi dyrektor, niezależnie od tego, że każda klasa (oddział) ma swego opiekuna lub opiekunkę, jedna z nauczycielek pełni ogólną rolę opiekuńczą nad wszystkimi uczniami szkoły, o ile zaś na czele gimnazjum koeduka-

cyjnego stoi przełożona, jeden z nauczycieli pełni ogólną rolę opiekuńczą nad wszystkimi uczniami szkoły; osoby te winny posiadać szczególniejsze uzdolnienie wychowawcze. W obu przypadkach zarówno nauczycielka, jak nauczyciel, powołani do tej funkcji, ponoszą za nią odpowiedzialność.

VII. UCZNIOWIE.

A. Zadania i obowiązki uczniów.

§ 58. Uczeń sposobi się przez wychowywanie i kształcenie w szkole na świadomego swych obowiązków i twórczego obywatela Rzeczypospolitej, który za prawo naczelne uznaje dobro Państwa.

§ 59. W tym celu uczeń winien dążyć do wyrobienia religijnego, urabiać należycie swój charakter, zdobywać wiedzę i pogłębiać w sobie poczucie więzi społeczno-obywatelskiej. Do osiągnięcia tego zdąża przede wszystkim przez wytrwałą pracę nad sobą, opartą o poszanowanie wartości kulturalnych, i przez sumienne spełnienie obowiązków.

§ 60. W szczególności uczeń powinien:

- a) dążyć do samodzielnego zdobywania wartości, rozwijających jego umysł, charakter i uczucia,
- b) hartować swoją wolę i umacniać ciało, aby stać się zdolnym do znoszenia trudów i niewygód, być zaradnym w życiu i wytrwale dążyć do osiągnięcia stawianych sobie celów,
- c) odnosić się z szacunkiem do rodziców (opiekunów), przełożonych, nauczycieli i korzystać pilnie z ich rad i wskazówek,
- d) uczestniczyć w życiu koleżeńskim przez przyczynianie się do wytwarzania w klasie atmosfery przyjaznego współżycia oraz przez sumienną pracę w organizacjach uczniowskich,
- e) zawsze postępować rzetelnie, być uczynnym, zwłaszcza służyć chętną pomocą słabszym.

§ 61. Jako członek społeczności szkolnej uczeń winien dbać o honor i dobro szkoły i nie czynić nic, co by się z tem nie zgadzało i przynosiło szkodę moralną lub materialną szkole, do której należy.

Poczucie odpowiedzialności za słowa i czyny winno w uczniu być głęboko ugruntowane.

§ 62. Źródłem zadowolenia i nagrodą za trudy jest dla ucznia przeświadczenie o dobrze dokonanej pracy i należycie spełnionym obowiązku.

B. Egzaminy wstępne do klasy I-szej.

§ 63. Kandydaci do klasy I przyjmowani są w poczet uczniów na podstawie egzaminu wstępnego.

§ 64. Dopuszczeni do egzaminu winni być, bez względu na liczbę zgłoszeń, wszyscy kandydaci, o ile spełniają wymagania, określone osobnemi przepisami, i ukończyli conajmniej lat 12, a nie przekroczyli lat 16.

§ 65. Wśród kandydatów do egzaminu rozróżnia się dwie grupy:

- a) kandydatów, którzy wykażą się świadectwem ukończenia sześciu klas szkoły powszechnej,
- b) kandydatów, którzy świadectwa takiego nie przedłożą.

§ 66. Egzamin dla kandydatów, wymienionych w § 65 w grupie a), ma na celu sprawdzenie ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania naukowego kandydata.

Za podstawę orientacji będzie służyło świadectwo szkoły powszechnej, o zakresie wymagań egzaminacyjnych stanowi program drugiego szczebla szkoły powszechnej.

Egzamin odbywa się z przedmiotów następujących: język polski, geografia, arytmetyka z geometrią.

Przy egzaminie z języka polskiego należy sprawdzać również przygotowanie kandydata z historii, przy geografii z przyrody.

§ 67. Kandydaci, wymienieni w § 65 b), zdają egzamin pełny ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu drugiego szczebla szkoły powszechnej z wyjątkiem rysunku, zajęć praktycznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych. Egzamin ten polega na dokładnem zbadaniu, czy kandydat wykazuje odpowiedni rozwój ogólny, czy posiada taki zasób wiedzy i niezbędne sprawności, aby mógł skutecznie pobierać naukę w gimnazjum.

§ 68. W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci tylko kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem pomyślnym. W wyjątkowych przypadkach wynik słabszy z jednego przedmiotu nie będzie stanowił przeszkody do przyjęcia, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienia i dobre wyniki w innych przedmiotach.

§ 69. Jeżeli egzamin wstępny zdało więcej kandydatów, niż jest miejsc wolnych w klasie, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać lepiej przygotowanym i bardziej zdolnym.

§ 70. W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci bez egzaminu kandydaci, którzy przedstawiają świadectwo pomyślnego złożenia egzaminu do klasy I szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego.

§ 71. Kandydat, który zdał egzamin do klasy I i nie został przyjęty do danego gimnazjum z powodu braku miejsc, może być przyjęty w tym samym roku bez ponownego składania egzaminu do klasy I innego gimnazjum najdalej w ciągu pierwszego okresu szkolnego.

C. Egzaminy wstępne do klasy II, III i IV.

§ 72. Egzamin wstępny do klas wyższych niż pierwsza przeprowadza się jedynie w wypadkach, gdy są w nich wolne miejsca. Egzamin do klasy IV kandydat może zdawać po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia władz szkolnych.

§ 73. Do egzaminu dopuszcza się wszystkich kandydatów, którzy spełniają wymagania, określone specjalnymi przepisami, a odpowiadają co do wieku następującemu warunkowi:

przy egzaminie do klasy II ukończenie co najmniej lat 13 a nie przekroczenie lat 16; przy egzaminie do każdej klasy następnej osiągnięcie względnie nieprzekroczenie powyższej granicy wieku, przesuniętej odpowiednio o rok wzwyż.

§ 74. Kandydaci zdają egzamin ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, nauczanych w klasach poprzednich w zakresie wskazanym przez obowiązujący program.

§ 75. Kandydat może być przyjęty, o ile zda egzamin ze wszystkich przedmiotów z wynikiem pomyślnym i wykaże odpowiedni stopień ogólnego rozwoju.

D. Przechodzenie uczniów.

§ 76. Uczniów, przechodzących z jednego gimnazjum do drugiego o tym samym programie, nie obowiązuje składanie egzaminu.

§ 77. Uczniowie przechodzący z gimnazjum z nauką języka łacińskiego do gimnazjum bez nauki języka łacińskiego lub odwrotnie, zdają egzamin jedynie z różnicy programów.

E. Ocena uczniów.

§ 78. Aby umożliwić stosowanie odpowiednich metod wychowania i nauczania, a przez to osiągnąć należyte wyniki, nauczyciel winien stale i konsekwentnie urabiać sobie opinię o uczniu, biorąc pod uwagę:

- a) warunki domowe życia i pracy ucznia,
- b) właściwości fizyczne i stan zdrowia,
- c) właściwości psychiczne, a zwłaszcza uzdolnienia i zamiłowania,
- d) ustosunkowanie się do pracy nad danym przedmiotem, a więc stopień zainteresowania, pilności i wytrwałości,
- e) wyniki osiągnięte w tej pracy,
- f) ustosunkowanie się do życia klasy i szkoły.

W szczególności nauczyciel urabia sobie możliwie dokładną opinię o pracy ucznia nad danym przedmiotem, badając jej planowość, natężenie, przebieg, stopień samodzielności i zaradności ucznia.

§ 79. Przy końcu każdego roku szkolnego:

- a) nauczyciel ustala ocenę wyników, osiągniętych przez ucznia w zakresie danego przedmiotu, przyjmując jako kryterjum wymagania obowiązującego programu; ocena winna być oparta na systematycznym badaniu postępów i wyników pracy ucznia, nie zaś na luźnych i nielicznych, a tem mniej przypadkowych spostrzeżeniach i osądach,
- b) Rada Pedagogiczna, rozważywszy wspólnie co do każdego ucznia dane, wyżej wymienione w § 78, ustala swą opinię o uczniu i ocenę jego zachowania się.

Przy ocenie postępów z ćwiczeń cielesnych bierze się przedewszystkiem pod uwagę usiłowania ucznia przy stanie jego zdrowia w kierunku zdobycia usprawnienia cielesnego.

§ 80. Ocenę wyników nauki i zachowania się wyraża się w odpowiednich stopniach. W księgach szkolnych notuje się prócz stopni krótkie motywy ocen niedostatecznych oraz opinię Rady Pedagogicznej o uczniu wraz z uzasadnieniem.

§ 81. Przy końcu pierwszego półrocza oraz z końcem roku szkolnego uczeń otrzymuje świadectwo, które zawiera wyrażoną w stopniach ocenę wyników nauki ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych oraz ocenę zachowania się.

O wynikach nauki po pierwszym i trzecim okresie szkolnym zawiadamia się rodziców względnie opiekunów ucznia.

§ 82. Stopnie, ustalone z końcem okresu II, są zarazem stopniami za pierwsze dwa okresy; stopnie ustalone z końcem okresu III, są zarazem stopniami za pierwsze trzy okresy. Stopnie, ustalone z końcem okresu IV, są zarazem stopniami rocznemi.

§ 83. Promowanie uczniów do klas następnych odbywa się na podstawie stopni rocznych z przedmiotów obowiązkowych (§ 28-a). Stopnie z przedmiotów nadobowiązkowych (§ 28-b) nie mają wpływu na promocję. Uczeń może być promowany do klasy następnej, o ile ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych posiada stopnie dostateczne. W wyjątkowych przypadkach, określonych specjalnemi przepisami, uczeń może być promowany do klasy II-ej względnie III-ej mimo stopnia niedostatecznego z jednego przedmiotu.

Jakiegokolwiek egzaminy uzupełniające lub promocyjne do klasy następnej nie mogą być stosowane.

Decyzja o promowaniu ucznia do każdej klasy winna być powzięta

w głębokiem poczuciu odpowiedzialności i oparta na całkowicie ugruntowanej opinji o ogólnym rozwoju i zasobie wiadomości oraz sprawności ucznia.

§ 84. Postanowienia § 83 ustęp ostatni mają szczególniejsze zastosowanie przy ustalaniu decyzji o wynikach nauki uczniów w klasie IV-ej.

Dla wykonania tych postanowień należy:

- a) w ciągu całego czasu nauki w klasie IV sprawdzać ze szczególną ścisłością stan wiadomości i sprawności uczniów,
- b) w przypadkach, nasuwających uzasadnione wątpliwości, organizować w drugim półroczu sprawdzanie na lekcjach wyniku pracy poszczególnych uczniów przez nauczyciela, uczącego danego przedmiotu przy współudziale 1—2 innych nauczycieli.

VIII. UKOŃCZENIE GIMNAZJUM, UPRAWNIENIA ABSOLWENTÓW.

§ 85. Uczeń, który otrzymał w klasie IV-ej oceny roczne conajmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych oraz z zachowania się, otrzymuje zamiast świadectwa rocznego świadectwo ukończenia gimnazjum.

§ 86. Ukończenie gimnazjum uprawnia absolwentów do ubiegania się o przyjęcie do liceów oraz szkół zawodowych stopnia licealnego.

Absolwent gimnazjum, zgłaszający się do jednej z tych szkół, zawiadamia o tem gimnazjum, które przesyła interesowanej szkole odpis z ksiąg szkolnych, zawierający oceny roczne z czasu pobytu ucznia w gimnazjum oraz ogólną opinję o uczniu. Treść opinji winna być na życzenie rodziców ucznia podana im do wiadomości.

182.

Nr. O. 2388/33.

Kraków, dnia 7 listopada 1933 r

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i rolniczych, Inspektoratów szkolnych oraz Kierownictw szkół w Okręgu

w sprawie

współpracy władz szkolnych z Organami Ochrony Przyrody.

W celu jak najszerszego rozpowszechnienia idei ochrony przyrody wśród młodzieży szkolnej, tudzież z uwagi na szczególne idei tej war-

tości moralne i materialne dla Państwa, — należy wszcząć odpowiednią akcję, któraby pozwoliła w danym zakresie osiągnąć na terenie szkół wszelkiego typu praktyczne wyniki.

Za zasadniczy w tym względzie moment uważam ściśle współdziałanie władz szkolnych z organami ochrony przyrody, przewidzianymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1925 r. o trybie załatwiania spraw ochrony przyrody, wchodzących w zakres działania Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Monitor Polski ex 1925 Nr. 141, poz. 269).

Zalecam na podstawie okólnika Nr. 151 Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 października 1933 r. (Nr. i. Pol. 1416/33) Dyrekcjom i Kierownictwom szkół powszechnych w szczególności zainteresowanie ogółu nauczycielstwa ideą ochrony przyrody oraz organizowanie wśród młodzieży szkolnej czynnej pracy na rzecz ochrony przyrody n. p. opiekowanie się najbliższymi położonymi obiektami chronionymi (rezerwatami), dokarmianie ptaków, urządzenie skrzynek dla nich i t. p.

PP. Inspektorowie szkolni zechcą zwrócić uwagę na powyższą akcję w czasie wizytacji podległych szkół.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

183.

Nr. O. 2414/33.

Kraków, dnia 7 listopada 1933 r.

Do

Dyrekcji prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i rolniczych, Inspektoratów szkolnych i Kierownictw prywatnych szkół (przedszkoli) w Okręgu w sprawie pieczęci prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych.

I. W myśl § 14 wzoru statutu prywatnych szkół i § 12 wzoru statutu prywatnego przedszkola (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z r. 1932 Nr. 4, poz. 45) prywatne szkoły (przedszkola) na podstawie okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 153 z dnia 29 października 1933 r. (I. Org. 1005/41/33) mogą używać pieczęci, których format i tekst podlega zatwierdzeniu właściwej władzy szkolnej.

Właściwą do zatwierdzenia pieczęci jest władza szkolna, która wydaje orzeczenia, wymienione w art. 2—7, 11 i 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

II. Pieczęć prywatnej szkoły (przedszkola) winna odpowiadać następującym warunkom:

1) nie może zawierać godła państwowego,

2) nie może również zawierać żadnych innych godeł, emblematów i oznak,

3) treścią napisu na pieczęci może być tylko nazwa szkoły w brzmieniu, ustalonym w zatwierdzonym statucie; w razie potrzeby dopuszczalne są skróty, jak n. p. zamiast „prywatna“ — „pryw.“, zamiast „szkoła“ — „szk.“, zamiast „gimnazjum“ — „gimn.“ i t. d., podobnie jak na urzędowych pieczęciach szkół państwowych,

4) format i rozmiary pieczęci winny być takie same, jak w szkołach państwowych danego typu (por. § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 2 listopada 1931 r. o pieczęciach urzędowych, Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 127).

Materiał, z jakiego pieczęć ma być wykonana, oraz miejsce jej wykonania są dowolne.

III. W związku z powyższem należy przedkładać Kuratorjum do zatwierdzenia w dwóch egzemplarzach wzory nowych pieczęci, z których jeden egzemplarz po zatwierdzeniu Kuratorjum zatrzyma u siebie w ewidencji, drugi natomiast zwróci Kierownictwu celem dołączenia go do akt przedmiotowych.

W tym celu Dyrekcje i Kierownictwa, które już otrzymały według obecnie obowiązujących przepisów orzeczenie, zezwalające na otwarcie względnie na dalsze prowadzenie szkoły (przedszkola), winny najpóźniej do 31 maja 1934 r. nabyć nowe pieczęcie, odpowiadające powyższym warunkom, natomiast Dyrekcje i Kierownictwa, które będą starały się o takie orzeczenia, winny po jego uzyskaniu postąpić w powyższy sposób.

IV. Oprócz omówionych wyżej pieczęci szkolnych, mogą szkoły prywatne (przedszkola) używać podłużnych pieczętek nagłówkowych, które poza pełną lub skróconą nazwą szkoły (§ 8 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 czerwca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) mogą zawierać jedynie dokładny adres szkoły i numer telefonu.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

184.

Nr. O. 2433/33.

Kraków, dnia 13 listopada 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu w sprawie biurowości.

W czasie kontroli pracy kancelaryjno-biurowej w szkołach stwierdzono, że listy, adresowane do Dyrekcji szkół, otwierają niekiedy sekretarze. Praktyka ta jest sprzeczna z ogólnymi przepisami o organizacji pracy we władzach, urzędach i instytucjach państwowych.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 października 1933 r. Nr. I. Org. 341/3/33 zarządzam, aby do czasu wydania osobnych przepisów kancelaryjnych dla szkół ogólnokształcących i zawodowych korespondencję, adresowaną do szkoły, otwierał (a) Dyrektor (Przełożona) szkoły, stosując czasowo przez analogię instrukcję biurową dla władz szkolnych I instancji (Dz. Urz. Ministerstwa Nr. Nr. 5 poz. 66 i 6 poz. 98 z 1930 r.).

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

185.

Nr. O. 2432/33.

Kraków, dnia 13 listopada 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych (z prawami szkół państwowych) męskich szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i rolniczych w Okręgu w sprawie skróconej służby wojskowej uczniów.

Niżej przytoczone zarządzenie (rozkaz) Ministerstwa Spraw Wojskowych podaję do wiadomości na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 października 1933 r. Nr. I. Org. 2542/45/33, celem ogłoszenia zainteresowanej młodzieży, uprawnionej do skróconej czynnej służby wojskowej.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

„Ministerstwo Spraw Wojskowych.
Departament Uzuppełnień.

Nr. 3270/50/II. A. R.

Tel. wewn. 75.

Warszawa, dnia 4 października 1933 r.

Na podstawie §§ 75 i 77 lit. c. rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców (Dz. Ust. R. P. Nr. 20, poz. 132) oraz art. 56, 113 i 122 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. Ust. R. P. z 1933 roku Nr. 60, poz. 455) wyjaśniam:

1) Poborowi (ochotnicy) z cenzusem, którzy zostali sądownie skazani za przestępstwa, wyszczególnione w art. 56, oraz 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o pow. obow. wojsk., tracą prawo do skróconej czynnej służby wojskowej i podlegają wcieleniu do szeregów w najbliższym terminie wcielenia poborowych (ochotników) bez cenzusu. Jeżeli łącznie ze skazaniem nastąpiło zawieszenie wykonania kary na podstawie art. 61 kodeksu karnego z 1932 r., utrata prawa do skróconej czynnej służby wojskowej trwa, dopóki czasokres zawieszenia wykonania kary nie upłynął. Wcielenie takiego poborowego (ochotnika) przed upływem terminu zawieszenia kary wyklucza raz na zawsze możliwość odzyskania utraconego prawa do skróconej czynnej służby wojskowej.

Jeżeli zawieszenie wykonania kary poborowym (ochotnikom) z cenzusem nastąpiło nie na podstawie nowego kodeksu karnego z 1932 r., a w myśl innych ustaw, obowiązujących przed wejściem w życie nowego kodeksu karnego z 1932 roku, t. j. przed dniem 1 września 1932 r., sprawę o przyznanie prawa do skróconej czynnej służby wojskowej należy każdorazowo przedstawić do rozstrzygnięcia Szefowi Dep. Uzuppełnień M. S. Wojsk.

2) Poborowym (ochotnikom) z cenzusem, którzy utracili prawo do skróconej czynnej służby wojskowej wskutek zasądzenia za przestępstwa, przewidziane w art. 56 oraz 103—108 ustawy o pow. obow. wojsk. i którym wykonanie kary zawieszono, przyczem termin zawieszenia upłynął przed wcieleniem do szeregów, należy ponownie przyznać prawo do skróconej czynnej służby wojskowej, ponieważ wobec upływu terminu zawieszenia kary, skazanie uważa się „za nieważne”. (Osobom tym należy w ewidencji skreślić adnotację o pozbawieniu prawa do skróconej czynnej służby wojskowej i o skazaniu, a wpisać prawo do skróconej czynnej służby wojskowej w sposób, przewidziany w § 17 przepisów „Ew. 1/30”). Prawo do skróconej czynnej służby wojskowej przysługuje również tym poborowym (ochotnikom) z cenzusem, którym orzeczona prawomocnie kara za przestępstwa, przewidziane w art. 56, 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o pow. obow. wojsk., została darowana, lub czyn przestępny został puszczony w niepamięć — z mocy amnestji. W obu tych przypadkach poborowi (ochotnicy) nie mogą jednak być wcielani do szkół (kursów), kształcących na oficerów rezerwy, gdyż działanie przestępne, nieliczące z godnością i honorem oficera, nie zostało wymazane przez zawieszenie kary (amnestję).

Poborowych (ochotników) tych należy wcielić do pułków piechoty w ramach rozdzielniaka, w terminie wlotowym, razem z poborowymi (ochotnikami) bez cenzusu, celem odbycia 12-to miesięcznej skróconej czynnej służby wojskowej, bez możliwości nabycia warunków mianowania ppor. rez. w myśl § 75, ustęp 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 r. w sprawie wy-

konania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców. Poborowi (ochotnicy) ci nie korzystają z tytułu posiadania II st. p. w. z dalszego skrócenia czynnej służby wojskowej.

Nienadających się pod względem fizycznym do piechoty należy wcielić do formacyj właściwego rodzaju broni na okres czasu, ustalony w danym rodzaju broni dla poborowych (ochotników) z cenzusem.

3) W przypadku ujawnienia, iż poborowy (ochotnik) z cenzusem, wcielony do szkoły (kursu), kształcącej na oficerów rezerwy, był prawomocnie skazany za jedno z przestępstw, wymienionych w art. 56, oraz 103—108 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym a:

a) wykonanie kary za to przestępstwo zostało zawieszona, albo też.

b) skazanie za to przestępstwo, w następstwie zarządzenia zawieszenia wykonania kary i upływu terminu, przewidzianego w art. 61 i 64 k. k., należy uważać za niebyłe,

należy takiego poborowego (ochotnika) zwolnić ze szkoły (kursu) w myśl § 77 lit. c rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców i przydzielić do właściwej formacji.

Poborowy (ochotnik) taki traci na zasadzie przepisów art. 47 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 747) prawo do odbywania skróconej czynnej służby wojskowej i pełni dalszą obowiązkową służbę czynną na ogólnych zasadach.

Postanowienia ust. 1 i 2 stosuje się analogicznie do poborowych (ochotników) z cenzusem, wcielonych do szkoły (kursu) kształcącej na oficerów rezerwy, którym z mocy amnestji prawomocnie orzeczoną karę za przestępstwo z art. 56, 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o pow. obow. wojsk. darowano, lub czyn przestępczy puszczono w niepamięć.

4) Jeżeli do wiadomości P. K. U. względnie komendantów szkół (kursów) kształcących na oficerów rezerwy, dojdzie fakt skazania poborowego (ochotnika) lub szeregowca z cenzusem za jedno z przestępstw, wyszczególnionych w art. 56, 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o powsz. obow. wojsk., a ewidencja nie zawiera żadnych wpisów o tem, należy fakt ten ustalić przez ewentualne żądanie odpisu wyroku i w przypadku niewątpliwego stwierdzenia skazania, po uskutecznieniu odpowiednich wpisów ewidencyjnych, postąpić w myśl niniejszego rozkazu.

W imieniu Ministra Spraw Wojskowych

I Wiceminister

(—) Fabrycy General Dywizji“.

186.

Nr. O. 2442/33.

Kraków, dnia 17 listopada 1933 r.

Do

**Inspektorów szkolnych oraz Kierownictw publicznych szkół powszechnych
w Okręgu w sprawie
kursu alkoholologii dla nauczycielstwa.**

W dniach od 8—13 stycznia 1934 r. Państwowa Szkoła Higjeny w porozumieniu z Polskiem Towarzystwem Walki z alkoholizmem „Trzeźwość“

organizuje z inicjatywy Ministerstwa Opieki Społecznej (Departament Służby Zdrowia) VIII-my kurs p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie“.

Program kursu obejmuje następujące zagadnienia: rola i znaczenie napojów alkoholowych w gospodarstwie narodowym, wpływ alkoholu na organizm ludzki, na charakter, na stosunki społeczne i zdrowotność publiczną, systemy walki z alkoholizmem i jego zwalczanie na ziemiach polskich, zagadnienie alkoholizmu na terenie międzynarodowym.

Wykłady odbywać się będą codziennie od 9—1 w poł. i od 5—7 wiecz. w gmachu Państwowej Szkoły Higjeny. Kurs jest bezpłatny, wpisowe wynosi 5 zł.

Dla pewnej liczby słuchaczy Departament Służby Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecznej przeznaczył stypendja w wysokości 40 zł, a Państwowa Szkoła Higjeny zarezerwuje miejsca w swej bursie — za opłatą 4 zł dziennie (mieszkanie i utrzymanie).

Podania o stypendja, jak również o miejsca w bursie składać należy przez właściwe Inspektoraty Szkolne do dnia 29 grudnia b. r. włącznie. Do podania dołączyć należy krótki życiorys z podaniem dotychczasowej działalności społecznej. Podania te prześlą PP. Inspektorowie Szkolni wprost do Dyrekcji Sekretarjatu Kursu.

O przyjęciu na kurs i o przyznaniu stypendjum kandydaci zostaną zawiadomieni przed dniem 5 stycznia 1934 r.

Wszelkich wyjaśnień udziela i zgłoszenia przyjmuje Sekretarjat Kursu — Państwowa Szkoła Higjeny, Warszawa, Chocimska 24.

Kurs ten przeznaczony jest w pierwszym rzędzie dla nauczycielstwa a w szczególności dla instruktorów oświaty pozaszkolnej.

Na skutek rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 listopada 1933 r. Nr. I. W. F. 3865/33 polecam, by PP. Inspektorowie szkolni udzielili wszelkich ułatwień pragnącym wziąć udział w kursie.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

187.

Nr. II. 11361 33.

Kraków, dnia 17 października 1933 r.

Do

Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie

wyjaśnień do zarządzenia o taksach i opłatach

W związku z wątpliwościami, jakie nasunęły się jednemu z Kuratorów Okręgów Szkolnych przy stosowaniu okólnika Ministerstwa W. R.

i O. P. Nr. 125 z dnia 6 września 1933 r. Nr. I-R. 6542/33 (Dz. Urz. Nr. 10, poz. 150) o taksach i opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych, Ministerstwo okólnikiem Nr. 143 z dnia 12 października 1933 Nr. I-R. 8489/33 wyjaśniło, co następuje:

1. Ustalone w ust. 20 okólnika granice zwolnień nie dotyczą ulgowych taks, przewidzianych dla dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych. W granicach tych Rady Pedagogiczne mają prawo udzielania zwolnień od opłaty częściowych i całkowitych niezależnie od ulgowych taks, przyznawanych dzieciom czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych.

Stosowanie postanowienia ust. 20 okólnika w ujęciu rachunkowym ilustruje następujące przykładowe zestawienie:

Gimnazjum państwowe w N liczy 200 uczniów, w tem 100 dzieci funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a 100 dzieci innych.

Szkoła powinna uzyskać półrocznie z opłat:

za 100 dzieci funkcjonariuszów państwowych	zł 5.500
za 100 dzieci innych	zł 11.000
	Razem zł 16.500

20% sumy zł 16.500 wynosi kwotę 3.300 i do wysokości tej kwoty Rada Pedagogiczna ma prawo udzielić zwolnień ponad kwotę przyznanych ulgowych opłat dzieciom czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych.

W danym wypadku, jeżeliby Rada Pedagogiczna przyznała ulgowe opłaty wszystkim dzieciom czynnych funkcjonariuszów państwowych oraz w całości wykorzystala granicę 20%, ogólna suma ulg i zwolnień wynosić będzie $5.500 + 3.300 = 8.800$ zł, a do pobrania za półrocze przypadnie 13.200 złotych.

2. Postanowienie ustępu 16 okólnika wprowadza częściowe zwalnianie od taksy dzieci rodziców niezamożnych w różnej wysokości w granicach do 50% normalnej taksy administracyjnej.

Postanowienie to zatem daje możność Radom Pedagogicznym udzielania zwolnień w kwotach mniejszych od połowy normalnej taksy, nie wyłączając, o ile zajdzie potrzeba, zwolnień nawet w kwotach drobnych.

Jednocześnie Ministerstwo oznajmiło, że okólnik Ministerstwa Nr. 16 z dnia 31 stycznia 1933 r. (Nr. II. S. 11097/32, Dz. Urz. Min. Nr. 1, poz. 10), upoważniający Kuratora Okręgów Szkolnych do odraczania i rozkładania na raty w wyjątkowych wypadkach taksy administracyjnej, pozostaje nadal w mocy.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

188.

Nr. II. 11674/33.

Kraków, dnia 25 października 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących
i zakładów kształcenia nauczycieli oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu
w sprawie**

prac ministerjalnych instruktorów.

Zawiadamiam na podstawie okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 145 z dnia 16 października 1933 r. Nr. II. S. 9422/33, że pełnienie obowiązków instruktorów ministerjalnych powierzyło Ministerstwo na rok szkolny 1933/34 w zakresie nauki:

1. języka polskiego p. Drowi Władysławowi Szyszkowskiemu, p. Jadwidze Dancewiczowej, oraz p. Drowi Juljuszowi Saloniemu;
2. filozofii klasycznej p. Karolowi Dąbrowskiemu oraz p. Rudolfowi Szerenkowskiemu;
3. języków nowożytnych p. Wandzie Dewitzowej oraz p. Halinie Nieniewskiej;
4. historii p. Dr. Halinie Mrozowskiej;
5. geografii p. Gustawowi Wuttkemu oraz p. Michałowi Janiszewskiemu;
6. matematyki p. Bronisławowi Bieleckiemu oraz p. Antoniemu Rusieckiemu;
7. fizyki p. Drowi Bolesławowi Gaweckiemu oraz p. Józefowi Alichniewiczowi;
8. chemii p. Janowi Harabaszewskiemu;
9. przyrodoznawstwa p. Edwardowi Gemborkowi oraz p. Antoniemu Mączakowi;
10. propedeutyki filoz. p. Drowi Bolesławowi Gaweckiemu;
11. zajęć praktycznych, robót ręcznych i rysunków p. Marji Vogelsang, p. Franciszkowi Buczkowskiemu oraz p. Stanisławowi Gabrjelowi;
12. śpiewu i muzyki p. Karolowi Hławicze;
13. w zakresie pracy w seminarjach ochroniarskich p. Helenie Czerwińskiej.

W sprawach, związanych z organizacją pracy metodyczno-dydaktycznej w zakresie poszczególnych przedmiotów, udzielać będą PP. Instruktorzy i Instruktorzy informacji w gmachu Ministerstwa (Aleja Szucha 25, II p., pokój Nr. 21), oraz w pracowniach dydaktycznych przy ulicy Hożej 88 w każdym tygodniu, w godzinach uwidoczniionych w załączonej tabeli Nr. 1.

Tabela Nr. 1.

Rozkład dyżurów instruktorów ministerjalnych.

NAZWISKO I IMIĘ	D y ż u r y	
	w Ministerstwie	W pracowni dydakt.
Alichniewicz Józef	poniedz. 13—14	poniedz. 18—19
Bielecki Bronisław	sobota 10 ¹ / ₂ —11 ¹ / ₂	sobota 13 ¹ / ₂ —15
Buczkowski Franciszek	poniedz. 13—14	poniedz. 18—19
Czerwińska Helena	Seminarjum dla Wych. przedszkoli Nowowiejska 21	
Dąbrowski Karol	poniedz. 12—13	poniedz. 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Dańciewiczowa	poniedz. 14—15	wtorek 14—15
Dewitzowa Wanda	wtorek 13—14	poniedz. 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Gabrjel Stanisław	sobota 11—12	sobota 13—14
Dr. Gawecki Bolesław	poniedz. 13—14	sobota 13 ¹ / ₂ —15
Gemborek Edward	piątek	piątek 18—19
Harabaszewski Jan	poniedz. 14—15	poniedz. 18—19
Hławiczka Karol	piątek 13—14	piątek 18—19
Janiszewski Michał	piątek 11 ¹ / ₂ —12 ¹ / ₂	piątek 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Mączak Antoni	piątek	piątek 18—19
Dr. Mrozowska Halina	poniedz. 13—14	sobota 13—14
Nieniewska Halina	wtorek 13—14	poniedz. 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Rusiecki Antoni	piątek 14—15	piątek 18—19
Dr. Saloni Juljusz	poniedz. 14—15	wtorek 14—15
Szerenkowski Rudolf	czwartek 11—12	piątek 17 ¹ / ₂ —19
Dr. Szyszkowski Władysław	poniedz. 14—15	wtorek 14—15
Vogelsang Marja	poniedz. 14—15	poniedz. 18—19
Wuttke Gustaw	wtorek 14—15	poniedz. 17—19

Tabela Nr. 2.

Wykaz dni i godzin, w których czynne są Centralne Pracownie Dydaktyczne.

Pracownia	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Sobota
Języka polskiego	17 ¹ / ₂ —19	13 ¹ / ₂ —15	17 ¹ / ₂ —19	13 ¹ / ₂ —15	17 ¹ / ₂ —19	13 ¹ / ₂ —15
Języków nowożytnych (franc., ang., niem.)	„	„	„	„	„	„
Filologii klasycznej	„	„	„	„	„	„
Historji	„	„	„	„	„	„
Wychowawcza	„	„	„	„	„	„
Geografji	„	„	„	„	„	„
Biologii	„	„	„	„	„	„
Chemji	„	„	„	„	„	„
Fizyki	„	„	„	„	„	„
Matematyki	„	„	„	„	„	„
Robót ręcznych	„	„	„	„	„	„

(Wszyscy wymienieni instruktorzy mają prawo i obowiązek odwiedzania szkół ogólnokształcących wszelkiego rodzaju, a nadto zakładów kształcenia nauczycieli; w wypadku odwiedzania przez instruktorów szkół powszechnych pożądanem jest, aby im towarzyszył inspektor szkolny dla zaznajomienia się z treścią wskazówek instruktorów.

Nadto polecam Dyrekcjom, by zechciały zachęcić nauczycielstwo do jak najliczniejszego i najczęstszego odwiedzania pracowni dydaktycznych przy Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie (ul. Hoża 88), gdzie może ono otrzymać wskazówki praktyczne, dotyczące organizacji pracy oraz metodyki poszczególnych przedmiotów, a nadto zapoznać się z niezbędnymi pomocami naukowymi i urządzeniem odnośnych pracowni szkolnych.

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa zorganizowane są w pierwszym rzędzie pod kątem potrzeb nauczycielstwa szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli, mogą jednak korzystać z nich również nauczyciele szkół powszechnych. Obok pracowni dydaktycznych Ministerstwo zorganizowało również pracownię wychowawczą, gdzie wychowawca może się zapoznać z całokształtem przejawów życia szkolnego i otrzymywać porady w zakresie organizowania pracy wychowawczej. Gromadzenie i opracowanie materiału wymaga wydajnej pomocy ze strony szkół i nauczycieli. Dlatego apeluję do Dyrekcji szkół, by do pracowni wychowawczej nadsyłały materiały, odnoszące się do życia szkolnego, w formie sprawozdań, informacji, albumów i pism redagowanych przez młodzież, ilustrujących życie młodzieży w naukowych i społecznych organizacjach szkolnych, działalność Komitetów Rodzicielskich, świetlice, uroczystości szkolne, życie na kolonjach i t. p. Materiały nadsyłać należy do Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie, ul. Hoża Nr. 88, z zaznaczeniem na przesyłce „dla pracowni wychowawczej“.

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa oraz pracownia wychowawcza czynne są w dniach i godzinach, uwidocznionych w tabelce Nr. 2. W pracowniach stale dyżurują asystenci oraz raz w tygodniu (patrz tabela Nr. 1) instruktorzy ministerjalni.

W sprawie czynnych obecnie instruktorów okręgowych nastąpi osobne zarządzenie.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

189.

Nr. II. 11778/33.

Kraków, dnia 25 października 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów
kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie
inwentarza szkolnego.**

Wobec wielokrotnego stwierdzenia braku należytej pieczy nad inwentarzem szkolnym ze strony Dyrekcji a w związku z tem powstałych licznych braków przedmiotów inwentarza przypominam Dyrekcjom szkół obowiązek corocznej szczegółowej kontroli inwentarza.

W razie stwierdzenia przez Dyrekcje jakichkolwiek braków w inwentarzu z powodu zniszczenia względnie zaginięcia przedmiotów, winny Dyrekcje postąpić ściśle w myśl zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31 maja 1930 r. Nr. I. Prez.3452/30 (Dz. U. M. WR. i OP. Nr. 6 z 1930 r. poz. 92) i przedstawić swe wnioski Kuratorjum w sprawie wykreślenia tych przedmiotów z książki inwentarzowej.

W przyszłości bowiem Kuratorjum nie będzie zezwalać na wykreślanie zbyt wielkiej ilości zniszczonych przedmiotów, lecz pociągnie pp. Dyrektorów do osobistej i materialnej odpowiedzialności.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

190.

Nr. II. 12157/33.

Kraków, dnia 6 listopada 1933 r.

Do

**Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów
nauczycielskich oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu
w sprawie**

**wypłacania wynagrodzenia za godziny nadliczbowe
nauczycielom uzupełniającym etat w innej szkole.**

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśniło rozporządzeniem z dnia 24 czerwca 1933 r. Nr. B. P. 13798/33, że nauczycielom gimnazjów i seminarjów nauczycielskich, którzy uzupełniają brakującą im do etatu liczbę godzin w szkołach powszechnych, a ze względu

na plan naukowy tych szkół muszą wziąć niejednokrotnie większą liczbę godzin niż im brakuje do ustalonego wymiaru, — należy wypłacać wynagrodzenie za godziny nadliczbowe z kredytów szkolnictwa średniego.

P. O. Kuratora Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

191.

KONKURSY

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Inspektor Szkolny w Busku Kieleckim ogłasza konkurs na następujące stanowiska kierowników szkół:

1) 7-mio klasowej szkoły męskiej w Chmielniku. Mieszkanie dla kierownika szkoły dostarcza Magistrat miasta.

2) 6-cio klasowej szkoły powszechnej w Pierzchnicy, gminy Drugnia.

3) 3-klasowej szkoły powsz. w Sichowie, gm. Oględów (mieszkanie 2 pokoje z kuchnią).

4) 3-klasowej szkoły powsz. w Kołaczkowicach, gmina Szczytniki (mieszkanie 2 pokoje z kuchnią).

5) 3-klasowej szkoły powsz. w Siesławicach, gmina Busko (mieszkanie 1 pokój z kuchnią).

6) 3-klasowej szkoły powsz. w Gnojnie (mieszkanie 2 pokoje z kuchnią).

Podania należy udokumentowane należy składać w drodze służbowej na ręce Inspektora szkolnego w Busku Kieleckim.

Inspektor szkolny w Kielcach ogłasza konkurs na następujące posady kierowników publicznych szkół powszechnych w powiecie jędrzejowskim:

1) w 7-klasowej publ. szkole powsz. Nr. 1 we Włodzisławiu,

2) w 5-klasowej publ. szkole powsz. w Klimontowie.

Należy udokumentowane podania wносить należy do Inspektoratu Szkolnego w Kielcach.

Inspektor szkolny w Krakowie ogłasza konkurs na stanowisko kierownika 7-kl. publicznej szkoły powsz. w Łapanowie. Wymagany egzamin wydziałowy lub W. K. N.

Mieszkanie 2 pokoje i kuchnia, $\frac{1}{2}$ morgi gruntu.

Inspektor szkolny w Krakowie ogłasza konkurs na następujące posady kierowników publicznych szkół powszechnych w powiecie chrzanowskim:

1) 7-klasowej szkoły powszechnej w Płazie. Mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia. Ogród o obszarze 4 a 96 m², pole o obszarze 1 ha 67 a 89 m². Wymagany W. K. N.

2) 6-klasowej szkoły powszechnej w Kwaczale. Mieszkania służbowego brak. Pole o obszarze 1 ha 60 a. Wymagany W. K. N.

3) 5-klasowej szkoły powszechnej w Filipowicach. Mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia. Ogród o obszarze 7 a 90 m², pole o obszarze 1 ha 15 a.

4) 5-klasowej szkoły powszechnej w Nawojowej Górze. Mieszkanie 2 pokoje i kuchnia. Ogród o obszarze 30 a, pole o obszarze 70 a.

5) 4-klasowej szkoły powszechnej w Psarach. Mieszkanie 2 pokoje i kuchnia. Ogród o obszarze 1 a 50 m², pole o obszarze 1 ha 50 a.

Podania udokumentowane z wykazem stanu służby należy wносить w drodze służbowej do Inspektoratu Szkolnego w Krakowie.

192.

KOMUNIKATY.

Nawiązując do zarządzenia, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum w Nr. 11 poz. 167 z roku 1933, podaje się do wiadomości, iż wychowawcom gimnazjum koedukacyjnego Towarzystwa Gimnazjum Humanistycznego w Grybowie przysługują ulgi taryfowe w r. szk. 1933/34 przy przejazdach kolejami państwowymi oraz prywatnymi, znajdującymi się pod zarządkiem państwowym.

W 1-klasowej publicznej szkole powszechnej w Hucie Skaryszewskiej, gm. Skaryszów, pow. radomskiego, skradzione zostały:

1) Pieczęć urzędowa (kauczukowa) z napisem „Publiczna Szkoła Powszechna w Hucie Skaryszewskiej“.

2) Pieczęć nagłówkowa z napisem: „Kierownictwo publicznej szkoły powszechnej w Hucie Skaryszewskiej, gm. Skaryszów“.

Celem uniknięcia wstrzymania lub opóźnienia wysyłki Dziennika Urzędowego, jak również uniknięcia niepotrzebnej korespondencji, uprasza się o przestrzeganie następujących zasad:

1) Prenumerata winna być zgłaszana i opłacana najpóźniej 1 stycznia i 1 lipca każdego roku.

2) Prenumerata, która wynosi rocznie 6 zł, a półrocznie 3 zł, winna być wpłacana na konto czekowe w P. K. O. Nr. 402.001. Na odwrotnej stronie blankietu nadawczego należy bezwzględnie podać tytuł wpłaty. Notatka taka nie podlega opłacie pocztowej.

Poszczególne egzemplarze można nabywać po uprzednim przekazaniu należności w kwocie 50 gr. za poszczególny egzemplarz.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego przy piśmie z dnia 19 października 1933 r. Nr. O. 33536/33 nadesłało poniżej zamieszczony komunikat w sprawie kursu poznania Wilna.

„Komisja Wycieczkowa Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego organizuje w okresie ferij zimowych, w czasie od 3 do 13 stycznia 1934 r. Kurs poznania Wilna.

Zadaniem Kursu jest danie możności dokładnego poznania Wilna oraz pobudzenie większego zainteresowania się krajoznawstwem i turystyką.

Program Kursu obejmuje: I. wycieczki: Góra Zamkowa i ogólny widok na Wilno, ruiny zamku górnego i teren zamku dolnego. Muzeum Etnograficzne U. S. B. Wilno i okolice pod względem geograficzno-przyrodniczym. Kościoły: św. Anny, Bernardynów i św. Michała. Katedra, Plac Napoleona, Uniwersytet, Kościół św. Trojcy, Plac Ratuszowy, Antokol. Muzeum Tow. Przyjaciół Nauk i szereg innych zabytków.

II. wykłady poświęcone następującym zagadnieniom: Zarys historii miasta Wilna. Wartość wychowawcza wycieczek. Organizacja wycieczki i wędrowki. Ochrona przyrody i zabytków sztuki i kultury. Szlaki wycieczkowe na Wileńszczyźnie. Przewodniki i mapy na wycieczce.

Szkolna akcja krajoznawczo-turystyczna. Poza tem przewidziana jest możliwość korzystania z teatrów i inne rozrywki.

Kurs organizowany jest w Wilnie w lokalu szkolnego schroniska wycieczkowego (ul. Dominikańska 3/5). Opłaty za Kurs wynoszą: 15 zł (piętnaście zł) wpisowe i 30 zł (trzydzieści zł) za mieszkanie i utrzymanie na Kursie. Osoby, które nie będą korzystały z mieszkania i utrzymania, opłacają tylko wpisowe.

Osoby, pragnące się zapisać na powyższy Kurs, winny wnieść w terminie do 10. XII. 1933 r. podanie bezpośrednio do Komisji Wycieczkowej Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Wilnie, ul. Wolana 10. Do podania należy dołączyć dowód wpłacenia na P. K. O. na Nr. 60150 (Konto Komisji Wycieczkowej) wpisowego, bez czego podanie rozpatrywane nie będzie.

Osoby, które zgłoszą się na Kurs, otrzymają dokładne informacje wraz z programem Kursu“.

Schronisko na Babiej Górze zawiadomiło Kuratorjum, że udziela uczestnikom szkolnych wycieczek zbiorowych, jakoteż indywidualnie wycieczkującym uczniom (nicom), oraz nauczycielom (kom) szkół średnich i powszechnych 20% zniżki restauracyjnej i bufetowej od cenników schroniska zatwierdzonych przez Pol. Tow. Tatrzańskie.

Ponadto, prócz 50% zniżki noclegowej na pryczach (noclegowisko masowe), którą przyznaje uczniom P. Tow. Tatrzańskie, — Schronisko przyznaje jeszcze od siebie — 50% zniżkę noclegową — również na łózkach.

Zniżki powyższe będą udzielane za okazaniem ważnych legitymacyj szkolnych.

Piętnaście lat Państwa Polskiego. Powszechny Uniwersytet Korespondencyjny uczcił w sposób ciekawy i oryginalny piętnastą rocznicę istnienia Państwa Polskiego. Wydał on zaopatrzoną w przedmowę p. premiera Janusza Jędrzejewicza pracę zbiorową p. t. „Piętnaście lat Państwa Polskiego“. Jest to gruba broszura, która omawia dorobek naszego państwa w ciągu minionego piętnastolecia. Broszura w sposób rzeczowy, lecz przystępny przedstawia rezultaty działalności państwa w zakresie polityki zagranicznej, wewnętrznej, budowania sił zbrojnych, oświaty, pracy kulturalnej, gospodarczej i społecznej, wreszcie oddzielny rozdział poświęcony jest zagadnieniu stosunku obywatela do państwa.

Broszura może być niezmiernie przydatna nauczycielstwu, młodzieży szkolnej, wreszcie wszystkim tym, którzy chcą sobie jasno przedstawić obraz piętnastolecia wysiłków naszego państwa.

Broszura kosztuje 80 gr. Główny skład P. U. K. (Warszawa, Aleja Róż 2), oraz „Nasza Księgarnia“ w Warszawie, ul. Świętokrzyska 18.

Pragnąc rozszerzyć jeszcze więcej poczytność Biblioteki Szkoły Powszechnej — wśród najszerzych warstw czytelników, a w szczególności młodzieży, — Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie ogłasza konkurs na najlepsze odpowiedzi co do wspomnianej Biblioteki.

Przychylnie się do prośby tegoż Wydawnictwa z dnia 9 listopada 1933 r. Nr. 1052/33, Kuratorjum ogłasza poniżej nadesłany komunikat celem podania go do wiadomości młodzieży szkolnej.

Biblioteka Szkoły Powszechnej ogłasza **Wielki Konkurs dla Młodzieży** z 100 nagrodami, wartości 1.000 zł, na najtrafniejsze odpowiedzi na następujące 4 pytania:

- 1) Który tomik Biblioteki Szkoły Powszechnej przyniósł mi najwięcej zadowolenia i pożytku?
- 2) Jaki z cyklów Biblioteki Szkoły Powszechnej najbardziej mnie zaciekawia?
- 3) Czego wyczekuję jeszcze od dalszych tomików Biblioteki Szkoły Powsz.?
- 4) W jaki sposób przyczyniam się do rozpowszechnienia Biblioteki Szkoły Powszechnej wśród kolegów, koleżanek i znajomych?

Odpowiedzi z krótkim, prostym uzasadnieniem, przysyłać należy wprost do Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21, do dnia 1 lutego 1934 r. — Na kartkach z odpowiedzią należy podać imię i nazwisko, klasę, nazwę szkoły, miejscowość i pocztę.

Sąd Konkursowy, uproszony przez Wydawnictwo, wybierze 100 najlepszych odpowiedzi. Nagrodzony otrzyma w połowie lutego 1934 r. piękne książki, wartości 10 złotych.

Dotychczas wyszły z druku następujące tomiki Biblioteki Szkoły Powsz.:

1. Wacław Sieroszewski: Józef Piłsudski.
2. Kazimierz Czachowski: O Henryku Sienkiewiczu.
3. Józef Rączkowski: Polska w rodzinie narodów.
4. Kazimierz Piekarczyk: Czego się Kuba od harcerzy nauczył?
5. Jan Kuglin: Jak powstaje książka.
6. Brunona Bruchnańska: Na własnej ziemi.
7. Marja Czeska-Mączyńska: Opowieść o św. Kindze.
8. Zygmunt Nowakowski: Cuda teatru.
9. Julja Jaworska: Rok 1863.
10. Helena Lorensowa: Imieniny Maku.
11. Fryderyk Papèe: Lwów.
12. Henryk Opieński: Paderewski.
13. Tadeusz Dobrowolski: Rzeźba ludowa.
14. Bronisław Duchowicz: Dawniejsze i nowoczesne oświecenie.
15. Tadeusz Silnicki: Klasztory.
16. Czesław Zakaszewski: Własną pracą.
17. B. Steinowa: Św. Stanisław Kostka.
18. Józef Wątra-Przewłocki: Polacy w Ameryce.
19. Janusz Staszewski: Niemasz pana nad ulana...
20. Feliks Pohorecki: Targi i jarmarki.
21. Kazimierz Konarski: Warszawa.
22. Bernard Chrzanowski: Poznań.
23. Jerzy Gutsche: Narodziny gazety.
24. Czeska Mączyńska: Teofila Sobieska, matka króla Jana.
25. E. M. Schummer Szermentowski: Litwa.
26. Adam Skalkowski: Napoleon.
27. Jan Sokołowski: O ptaszkach, gniazdkach i pisklętach.
28. Stanisław Rachwał: Ksiądz biskup Bandurski
29. Piotr Laurecki: Chemja czarodziejska.
30. Walerja Szalay Groele: Milusińscy.
31. Jan Misiewicz: Służba Policji Państw.
32. Majer Tauber i Jerzy Wajngarten: Żydzi.
33. Kazimierz Buczkowski: Kraków.
34. Tadeusz Nayder: Mikołaj Kopernik.
35. Marja Jaworska: Marszałek Foch.
36. Marja Swobodzianka: Sobieski pod Wiedniem.
37. Franciszek Łabendziński: O gruźlicy i sposobach zwalczania jej.
38. Witold Taszycki: Nasza mowa ojczysta.
39. Tadeusz Krokowski: Wujko czarodziej.
40. Stanisław Dedio: Igrzyska olimpijskie.
41. Tadeusz Krokowski: Kuźnia olbrzymów.

42. Stanisława Słowikowska: Potwory świata roślinnego.
43. Jan Biliński: Marsz, Marsz, Dąbrowski.
44. Tadeusz Sinko: Spór pióra z ołówkiem.
45. Gustaw Morcinek: Łysek z pokładu Idy.
46. Jerzy Dobrzycki: Wit Stwosz, mistrz dłuta.
47. Karol Górski: Toruń.
48. Fryderyk Papée: Święty Kazimierz, Króliewicz Polski.
49. M. Gumowski: Zaczęło się od grosza.
50. Jan A. Kraśny: Samolot kaprała Orwicza.
51. Zenon Kosidowski: Mówi do Was radio.
52. Felicja Gosieniecka: Zdobnictwo ludowe.
53. Stefan Papée: Prezydent Ignacy Mościcki.
54. Witold Adolph: Dzień w mrowisku.
55. Witold Taszycki: Apostołowie Słowian św. Cyryl i Metody.
56. Zofja Lipkowska: Gdynia.
57. Bronisława Wójcik-Keuprulian: Ormiani polscy.
58. Jan Bogumił Sokolowski: Obrazki z życia ptaków w zimie.
59. Józef Korpała: Maszerują Strzelcy, maszerują...
60. Janusz Staszewski: Zwycięstwo pod Wiedniem.
61. Janusz Domaniewski: Pochodzenie zwierząt domowych.
62. Jan Dembowski: Mowa zwierząt.
63. Jadwiga Viewegerowa: Wędrowki ryb.
64. Paweł Roszko: O wojnie gazowej.
65. Jan Dembowski: Dżdżownica.
66. Witold Adolph: Świat mrówek.
67. Jan Biliński: Dąbrowski w Poznaniu.
68. Halina Zdzitowiecka-Jasińska: Biblijoteki dawniej i dzisiaj.
69. Andrzej Zand: Łódź.
70. Józef Watra-Przewłocki: Wuzymir.
71. Jadwiga Viewegerowa: Światło w morzu.
72. Zygmunt Wojciechowski: Przyczyny upadku dawnej Polski.
73. Jan A. Kwaśny: Alarm gazowy.
74. Józef Jarzab: Jak zachować zdrowe zęby.
75. Zygmunt Hetper: Poznaj tajniki chemji.
76. Jan Dembowski: Świat zwierzęcy stawu.
77. Marjan Stępowski: W dżungli poleskiej.
78. Witold Hulewicz: Stanisław Moniuszko, król pieśni polskiej.
79. Mieczysław Brahmer: Włochy.
80. Dr. Alojzy Florczak: Brat Albert i jego dzieło.
81. Kazimierz Czachowski: Wacław Sieroszewski.

Biblijoteka Szkoły Powszechnej w takich, ilustrowanych, o jasnej, barwnej i ciekawej treści 50-groszowych tomikach opowiada o wszystkim co młody, bujny i twórczy umysł zając może i zainteresować powinno.

Biblijoteka Szkoły Powszechnej podaje wiadomości o Państwie Polskiem, jego przeszłości i teraźniejszości; mówi o literaturze, sztuce, nauce, technice, rolnictwie, przemyśle i handlu;

informuje o innych narodach i państwach, ich dziejach, znaczeniu i kulturze; opisuje dzieje wielkich odkryć geograficznych i epokowych wynalazków; służy praktycznymi i pożytecznymi wskazówkami i poradnictwem zawodow.

opowiada o wielkich i świętych ludziach, sławionych w głośnych legendach i podaniach;

kreśli obrazki historyczne, obyczajowe i przyrodnicze, zajmując się zagadnieniami społecznymi i prawnymi;

zawiera czytanki i opowiadania różnej, często wesołej treści, oraz sztuczki dla teatrzyków szkolnych;

obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy i nauki, oraz wszystkie działy twórczości ludzkiej.

Zarząd Spółki Akcyjnej Książnica-Atlas T. N. S. W. we Lwowie pismem z dnia 5 listopada 1933 r. Nr. 17803/K/H. N. zawiadomił Kuratorjum, że zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i swą zapowiedzią, z 6 września 1933 L. 0108 K. 33 wypłaci 40 stypendjów po zł 200 — ubogim uczniom (uczennicom) szkół średnich, odznaczającym się dobrymi postępami w roku szkolnym 1933/34.

Dyrekcje szkół przesłały ogółem 481 zgłoszeń kandydatów a wynik losowania stypendjów, dokonanego na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 21 października 1933 r., przedstawia się odnośnie do szkół na terenie Kuratorjum następująco:

1. Stypendjum im. Jana Kasprowicza otrzymał: Ulewicz Tadeusz, uczeń kl. VII państw. gimnazjum II im. św. Jacka w Krakowie.
2. Stypendjum im. Jana Szaroty otrzymał: Fornal Zenon, uczeń kl. VIII państw. gimnazjum II im. Hetmana Jana Tarnowskiego w Tarnowie.
3. Stypendjum im. Bronisława Geberta otrzymał: Dzitkowski Władysław, uczeń kl. VI państw. gimnazjum im. J. Kochanowskiego w Radomiu;
4. Stypendjum za dobre postępy w nauce filologii klasycznej otrzymał: Maciaszek Stanisław, uczeń kl. VI gimnazjum męskiego sanatoryjnego Dra Jana Wieczorkowskiego w Rabce;
5. Stypendjum za dobre postępy w nauce geografji otrzymał: Fugielski Józef, uczeń kursu IV państw. seminarjum nauczycielskiego męskiego w Radomiu.
6. Stypendjum za dobre postępy w nauce przedmiotów handlowych i zawodowych otrzymał: Łapiński Ludomił, uczeń kursu IV Szkoły Ekonomiczno-Handlowej Męskiej w Krakowie.

Jednocześnie Zarząd przesłał pod adresem Dyrekcji Zakładów, do których uczęszczają wymienieni wyżej stypendyści, pierwszą ratę stypendjum w kwocie zł 100 — z prośbą o wręczenie tej kwoty odnośnym uczniom w dniu święta państwowego, przypadającego na 11 listopada 1933 r. Następną ratę w wysokości zł 100 Zarząd prześle w podany wyżej sposób z końcem kwietnia 1934 r., celem wręczenia jej w dniu 3 maja 1934 r.

E. Claparède. *Wychowanie funkcjonalne*. (Biblj. Przekładów Dzieł Pedagogicznych. T. XXII) Książnica-Atlas, Lwów-Warszawa. 1933.

Na książkę tę złożyło się szereg artykułów i odczytów autora, ogłoszonych w różnych miejscach. Łączy je jedna myśl przewodnia wyjaśniona w obszernej przedmowie. Tą nicią łączącą jest pojmowanie życia psychicznego ze stanowiska funkcjonalnego, t. j. pod kątem widzenia roli odgrywanej przez każdy poszcze-

gólny proces w życiu jednostki. Stanowisko funkcjonalne w psychologii pociąga za sobą wnioski pedagogiczne, charakterystyczne dla tendencji wychowawczych ostatnich czasów.

Chcąc zdławić sobie sprawę z tendencji pedagogicznych wyrażających się w t. zw. nowem wychowaniu, trzeba wniknąć w teoretyczne podstawy tego prądu. Dopomóc do tego może poczęści świeżo wydana w przekładzie polskim książka prof. Claparède'a p. t. *Wychowanie funkcjonalne*. Autor wskazuje tu na wnioski pedagogiczne, do jakich prowadzi pojmowanie funkcjonalne życia psychicznego, t. j. rozpatrywanie procesów psychicznych jako odpowiedzi na różne potrzeby życiowe jednostki.

Przystępnie i interesująco napisana książka prof. Claparède'a, ukazująca się obecnie w przekładzie polskim, pozwala zapoznać się z jednym z najważniejszych założeń teoretycznych t. zw. nowego wychowania, a mianowicie z pojmowaniem funkcjonalnem życia psychicznego pod kątem widzenia potrzeb jednostki i ich zaspakajania. W oświetleniu tem uwidaczniają się — mimo woli autora — zarówno wartości dodatnie nowego wychowania, jak i słabe jego strony.

H. Gaertner. *Nowa Polska*. Podręcznik do nauki o języku dla I kl. gimn. Przewodnik metodyczny do podręcznika *Mowa Polska dla I kl. gimn.* — Książnica-Atlas, Lwów-Warszawa, 1933.

Jest to podręcznik nowy, pisany ściśle według wymagań nowego programu. Ma on służyć nie tylko do nauczania gramatyki, ale także do wprowadzenia wiadomości potrzebnych do ćwiczeń słownikowych, przepisanych przez nowy program. Obejmuje krótko i łatwo przedstawione wiadomości o języku, do których uczeń powinien dojść w nauce szkolnej przy pomocy nauczyciela.

Osobną część podręcznika stanowią teksty. Są to krótkie, specjalnie do ćwiczeń językowych dobrane ustępy, które zawierają materiał przykładowy, niezbędny do wprowadzania i rozwiązywania zagadnień, do ćwiczeń w zastosowaniu nabytych wiadomości i do utrwalających wypracowań domowych.

Jak tę pracę można z uczniami przeprowadzić, przedstawia osobna książeczka dla nauczyciela p. t. „Przewodnik metodyczny do podręcznika *Mowa polska*“. Przewodnik ten zawiera wskazówki ogólne, a nadto dokładne programy poszczególnych lekcyj. Odtwarzają one w formie rozumowanej całością pracy, jaką uczniowie pod kierunkiem nauczyciela powinni odbyć na każdej lekcji, by dojść do uogólnień, zawartych w pierwszej części podręcznika. Programy te nie krepują swobody w wyborze formy i metody lekcji, lecz mają charakter przykładów, które nauczyciel może własną pomysłowością przekształcać odpowiednio do rozmaitych okoliczności dydaktycznych.

H. Gaertner i A. Passendorfer: *Poradnik Gramatyczny (Najważniejsze zasady i wskazówki gramatyczne z podaniem form, następujących wątpliwości a ze szczególnem uwzględnieniem poprawnego wymawiania i stosunku mowy żywej do pisanej)*. Str. 254. Książnica-Atlas, Lwów-Warszawa, 1933.

Jest to książka przeznaczona do użytku szkolnego. W mnóstwie wskazówek praktycznych, dotyczących poprawności językowej, informuje ona, jak należy wymawiać wyrazy, odmieniać i łączyć. Bez teoretycznych wywodów, które należą

do podręczników gramatyki, czyli do t. zw. gramatyk szkolnych, podają autorowie, których form częściej używają najwybitniejsi nasi pisarze ostatnich czasów.

Książka ta będzie przewodnikiem nie tylko dla ucznia, który ma wątpliwości jakiej formy użyć, ale też dla każdej kulturalnej jednostki, która pragnie posługiwać się w słowie i piśmie poprawnym językiem polskim.

Wykaz form chwytliwych, uporządkowanych według działów, a wskazanych w dokładnym skorowidzu jest ogromny, tak, że dla każdego książka ta stanie się niezbędną encyklopedją językową, tak, jak w dziedzinie pisowni słownik ortograficzny.

Henryk Polichka: *Nauka rysunku. Cz. I. Zasady, materiał, plan.* W sierpniu b. r. wydał znany teoretyk i praktyk w nauczaniu rysunku nową pracę. Praca ta przystosowana jest do nowego programu szkoły powszechnej i średniej. Szczególnie uwzględniając zagadnienie korelacji, jest nieocenioną pomocą naukową dla nauczyciela fachowca, jak również pożyteczną dla każdego nauczyciela, starającego się o jasne ujęcie całokształtu nauczania i wychowywania. Dlatego w książce tej znajdzie cenne uwagi polonisty, historyka, przyrodnika i inni. Interesująco przedstawiła autor sprawę ogólnego rozwoju psychicznego, na tle ewolucji rysunkowej dziecka, dając jasny obraz postępowania nauczyciela wraz z uzasadnieniem. Książka Polichki jest również wskazówką dla innych nauczycieli, jak należy racjonalnie traktować korelację w porozumieniu z nauczycielem rysunku. Autor daje wiele materiału obserwacyjnego, pogłębionego wiedzą teoretyczną i praktyczną. Potoczystość myśli, jasny i zwięzły styl, celowy i interesujący dobór ilustracji podnoszą walory tej książki. Praca ta została zalecona przez Min. W. R. i O. P. do użytku nauczycieli.

Dla szkół powszechnych (do wykonania sopran-uniśonó), chórów szkół średnich, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, organizacji młodzieży, chórów amatorskich — wyszedł z druku zeszyt pieśni ludowych Lubelszczyzny p. t. „Siedm pieśni ludowych ziemi lubelskiej“ na chór mieszany w układzie Józefa Chmury, nakładem Dziennika Urzędowego Kurat. O. S. Lubelskiego. Cena 1 zł. Zamówienia zbiorowe i indywidualne należy nadsyłać do Administracji Dziennika Urzędowego Kuratorjum O. S. w Lublinie. Wpłacać na konto P. K. O. 30617 z dopiskiem „Pieśni ludowe“ lub przekazem pocztowym z uwagą o przeznaczeniu przesyłki.

Zarząd Naukowego Koła Esperanckiego w Bydgoszczy pismem z dnia 27 października 1933 r. Nr. 67 zawiadomił Kuratorjum, iż Ministerstwo W. R. i O. P. zatwierdziło książkę p. t.: Sygnarski M.: *Lekcje języka światowego Esperanto.* Pierwszy podręcznik do użytku młodzieży szkół średnich na podstawie tekstów Dra L. Zamenhofs. Wydawnictwo Naukowego Koła Esperanckiego. Bydgoszcz 1931 — do użytku szkolnego jako podręcznik dozwolony przy nauce języka esperanckiego.

W ten sposób do licznych samouczków przybywa należycie opracowany podręcznik szkolny, który ułatwi pracę młodzieży szkolnej, pragnącej bez wysiłku zdobyć w całości język światowy.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Sprawozdanie z konferencji rejonowej

odbytej w ognisku matematycznym w państw. gimnazjum IV im. H. Sienkiewicza w Krakowie dnia 9 października 1933 r.

Otwierając konferencję kierownik Ogniska, p. Jan Leśniak, powitał pp. wizytatorów Wł. Wierzbickiego i Dr. M. Chrzanowską i p. instr. minist. A. M. Rusieckiego, poczem odczytano protokół z poprzedniej konferencji rejonowej.

P. Z. Czarkowska wygłosiła referat p. t. „Uwzględnianie dozwolonych podręczników matematyki w kl. I. gimn. po wybraniu jednego z nich jako obowiązującego“.

Referat dotyczył spraw związanych z punktem programu: „Ugruntowanie sprawności rachunkowej na liczbach całkowitych i ułamkowych bezwzględnych“.

Referentka zaznaczyła, że nauczyciel, wybrawszy dla uczniów jeden z podręczników, nie ma ani obowiązku, ani prawa, podawać uczniowi syntezy wszystkich podręczników dozwolonych przez Ministerstwo. Może jednak z wielkim pożytkiem korzystać ze zadań, umieszczonych w innych podręcznikach, jeśli te zadania uzupełniają luki podręcznika wybranego. Następnie referentka scharakteryzowała podręczniki, przez Ministerstwo dla kl. I. dozwolone.

Podręcznik Banacha-Stożka-Sierpińskiego zawiera najmniej definicji i precyzyjnych sformułowań. Pojęcia nowe wprowadza się przez podawanie przykładów, twierdzenia często w postaci reguł postępowania. Omawiany punkt programu autorzy potraktowali jako powtórkę.

Podręcznik Wojtowicza traktuje naukę o ułamkach jako rzecz dla uczniów nową. Po przykładach następują ogólne definicje. Przy niektórych własnościach liczb podano uzasadnienie.

Podręcznik Chwiałkowskiego zajmuje stanowisko pośrednie między dwoma poprzednimi.

Z kolei referentka podała kilkadziesiąt zadań z omawianych podręczników zasługujących na uwagę nauczyciela bez względu na to, którym podręcznikiem się posługuje.

Szczegółowiej zajęła się referentka sprawą rachunków przybliżonych, zwracając uwagę na to, że każdy z podręczników podaje inną definicję cyfry znaczącej, ew. wartościowej i przyjmuje w związku z tem inne oznaczenia. Określenia i reguły są podane najprościej u Banacha-Stożka-Sierpińskiego, lecz zato prowadzą do trudnych do przyjęcia konsekwencji

przy wyznaczaniu wartości przybliżonych iloczynu. Trudności takich nie nasuwają określenia Wojtowicza, które są zato dla uczniów trudniejsze. Także u Chwiałkowskiego są zdaniem referentki niejasności dla młodzieży. Wobec tego referentka jest zdania, że bez względu na to, którym podręcznikiem nauczyciel się posługuje, musi uczniom podać pewne uzupełnienia, gdyż żadne z opracowań w omawianych podręcznikach nie jest dydaktycznie zadowalające.

W końcu referentka zastrzegła się przeciw traktowaniu jej wywodów jako krytyki omawianych podręczników i stwierdziła, że jej poglądy muszą być poddane próbie doświadczenia.

W otwartej nad referatem dyskusji stwierdzono konieczność ustalenia powszechnego znakowania i wskazano na pewne usterki stylistyczne i drukarskie w podręcznikach.

Z kolei p. W. Herсталówna zapowiedziała temat swej lekcji w kl. I państw. gimn. X. W czasie lekcji p. Herсталówny uczenie wykonały szereg rachunków pamięciowych na ułamkach (dodawanie i odejmowanie), poczem rozwiązywały zagadnienia pisemne. Do jednego ze zadań nawiązano pogadankę o poczcie.

Po lekcji p. Herсталówny zapowiedział p. A. Nykliński temat lekcji w kl. I. pryw. gimn. żeńskiego im. E. Plater.

W czasie lekcji po omówieniu zadania domowego, dotyczącego porównania ułamków o równych licznikach, ew. równych mianownikach, prze-rabiano przekształcenie ułamka przez sprowadzenie go do zadanego mianownika, potem sprowadzanie ułamków do wspólnego mianownika, w końcu porównywanie ułamków, które nie mają ani wspólnych liczników ani wspólnych mianowników.

P. Nykliński, objaśniając swą lekcję, zauważył, że materiał uczniowski jest nie jednolity, gdyż część uczenie przybyła ze szkół powszechnych. Ze względu na temat lekcji nie stosował przykładów praktycznych.

Następnie wywiązała się dyskusja na temat podawania uczniom definicji i pojęcia ułamka.

Po przerwie obiadowej p. Herсталówna podała komentarz do swej lekcji. W czasie dyskusji omawiano pogadankę o poczcie, nawiązaną w czasie lekcji do zagadnienia i rozważano, czy należy wprowadzić w kl. I. proste równoważności algebraiczne, zawarte w podręczniku Wojtowicza. Większość uczestników wypowiedziała się przeciw równoważnościom.

Następnie wznowiono przerwana dyskusję nad referatem p. Czarkowskiej. Dotyczyła ona przybliżeń rachunkowych w kl. I. P. instr. Rusiecki przedstawił genezę tego działu w projekcie programu. Wśród obecnych zaznaczyły się dwa stanowiska: jedni wyrażali wątpliwości, czy ten punkt programu uda się w całej pełni zrealizować, inni nie podzielali tego punktu

widzenia, doradzając jednak ograniczenie się do podania reguł rachunku przybliżonego bez pogłębiania znaczenia wartości przybliżonej.

Po ukończeniu tej dyskusji p. Leśniak zwrócił się z prośbą do wszystkich uczących w kl. I, aby do dn. 15 listopada b. r. nadesłali na podstawie swych doświadczeń odpowiedź na następujące pytania:

- 1) W jaki sposób nauczyciel korzysta z wybranego podręcznika?
- 2) Jakie dostrzeżono zalety i braki?
- 3) Jak uczniowie ustosunkowują się do zadań w nim zawartych?
- 4) Jakie inne uwagi nasuwają się w związku z podręcznikiem?

Następnie p. dyr. H. Scherer wygłosił sprawozdanie z ankiety na temat „Zastosowanie „pracy pod kierunkiem“ do zadań konstrukcyjnych“. Odpowiedzi na ankietę dotyczą następujących lekcji.

- Kl. IV. a) Nakreślić romb o zadanych przekątniach.
 b) Nakreślić równoległobok o zadanych przekątniach i kącie między nimi zawartym.
 c) Zbudować trójkąt o danych dwóch wysokościach i kącie leżącym przy trzecim wierzchołku.

- Kl. V. a) Przepołowić czworobok odcinkiem wychodzącym z wierzchołka.
 b) Dane są dwa kąty płaskie i zawarty między nimi kąt dwuścienny naroża trójściennego. Skonstruować planimetrycznie pozostałe elementy naroża.
 c) Zamienić prostokąt na równoważny mu inny prostokąt o zadanej podstawie.

Pracę przeprowadzono bez podziału na grupy i bez podręcznika w czasie kreślenia. Punktem wyjścia było powtórzenie wiadomości dawniejszych.

Napotkane trudności: mało uczniów słabszych zwracało się do nauczyciela z pytaniami; słaba wyobraźnia przestrzenna; wielu uczniów widziało potrzeby udowodnienia poprawności konstrukcji; luki w wiadomościach dawniejszych.

Korzyści dostrzeżone: pobudzenie uczniów do samodzielności, zadowolenie uczniów z metody i ich zainteresowanie; różnorodność rozwiązań w 50% dobrych.

Opinie nauczycieli: metoda „pracy pod kierunkiem“ może być stosowana pomocniczo; należy rozwijać, stosując tę metodę, autokrytycyzm uczniów; metoda nadaje się do rozwiązywania zadań konstrukcyjnych i daje nauczycielowi możliwość dokładnego poznania ucznia i jego wiadomości. Według jednej z opinii pracę pod kierunkiem należy stosować we fragmencie lekcji, gdyż cała lekcja tylko czasem może być tą metodą prowadzona.

Ukończywszy swe sprawozdanie, referent zajął się stosunkiem metody

„pracy pod kierunkiem“, do postulatów nowego programu i stwierdził, że może być z pożytkiem stosowana dla jego zrealizowania.

Następnie p. A. Nykliński wygłosił sprawozdanie z kursu ustrojowo-programowego dla matematyków, który odbył się w Ostrogu n/Horyniem w dn. 10—16 sierpnia 1933 r. Przedstawił w nim streszczenie wykładów dotyczących: ustawy ustrojowej szkolnictwa, wytycznych do programów, programów szkoły powszechnej i gimnazjum ze szczególnem uwzględnieniem programów matematyki. Po ukończeniu referatu zabrał głos p. instr. Rusiecki i w związku z wysuniętymi pytaniami wyjaśnił, że nauczyciel jest odpowiedzialny za poziom wiadomości uczniów nawet mniej zdolnych i ma wobec tego prawo i obowiązek domagać się od młodzieży pracy. W dalszym ciągu wyjaśnił, że sposób wprowadzenia wzorów na objętości brył w nowym programie był konsekwencją usunięcia nauki o ciągach z czterech klas gimnazjalnych.

Następnie podkreślił, że celem zadań szkolnych jest nie klasyfikowanie uczniów, lecz kontrola, czy młodzież pewien dział opanowała i dla tego ilość zadań szkolnych nie została w programie określona.

Wreszcie zaznaczył, że uważa dotychczas istniejącą, w niższych klasach szkoły średniej, propedeutkę geometrii za nieużyteczną dla dalszej nauki. Wobec tego uważa za trafne zniesienie nauczania geometrii w kl. I. nowego gimnazjum.

Pan Leśniak, zamykając konferencję, podziękował uczestnikom za obecność i współpracę.

J. Leśniak.

Prenumerata roczna zł 6, półroczna zł 3. — Numer pojedynczy 50 groszy.
Ceny ogłoszeń: Cała strona 120 zł, pół strony 60 zł, ćwierć strony 30 zł.

Konto w P. K. O. Nr. 402.001.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

Drukarnia „Czasu“ w Krakowie pod zarządem Leopolda Wójcika.